

“Hem fet un salt espectacular”

En quinze anys, l'assistència als teatres de Barcelona s'ha triplicat i, tot i l'època actual de crisi, l'afluència d'espectadors hi continua pujant. Sergi Belbel (Terrassa, Vallès Occidental, 1963), dramaturg i director del Teatre Nacional de Catalunya, analitza l'ara i l'aquí del teatre català.

Com descriuríeu el moment actual del teatre a Catalunya?

—Hi ha molta gent que té tendència a veure el got mig buit. Jo, en canvi, solc veure'l mig ple. Si faig memòria, remuntant-me als anys 80, crec que hem fet un salt espectacular en molts sentits. No vol dir que tot siguin flors i violes, evidentment. Problemes n'hi ha i n'hi continuarà havent, però mai a la seva història el teatre de Catalunya no havia tingut l'afluència d'espectadors i les dinàmiques creatives que hi ha al nostre país els últims vint anys.

—I si comparem la situació catalana amb la de la resta de l'estat o amb el panorama europeu?

—Aquí sí que hi ha aspectes a reivindicar, com ara els pressupostos. És d'una esquizofrènia absoluta pensar que hi ha artistes amb una qualitat excel·lent i que quant a competències estem millor que mai, però que, en canvi, això no té una contrapartida amb els pressupostos per a la cultura i específicament per al teatre. Comparats amb unes altres realitats, fins i tot l'espanyola, estem malament pel que fa a recursos per a poder fer teatre, i així i tot se'n fa. En aquest moment de crisi s'optimitzen tant com és possible els recursos de què disposem per tal de no perdre aquesta activitat que ens caracteritza, però malgrat tot falten recursos.

—Les institucions catalanes contribueixen prou a la difusió internacional del teatre?

—De la difusió del teatre català a fora ens n'hem ocupat més els artistes que no

pas les institucions. No hi ha un moviment unitari per a l'impuls internacional, tot i que ara l'Institut Ramon Llull vetlla per aquest aspecte, però hem estat molts anys sense una política de difusió. Tot i això, la nostra presència internacional és molt forta individualment, i això vol dir que Europa sap qui som. És com tot; falten recursos, inversió, suport... Tenim, però, moltes esperances dipositades en l'Institut Ramon Llull.

—Les xifres d'assistència mostren que, tot i la crisi, el teatre resisteix. Com es rep aquest fet?

—Tenim pressupostos molt més reduïts en relació amb els que teníem abans. En canvi, quant a espectadors, ara mateix al TNC tenim l'afluència màxima d'aquests darrers cinc anys. I puja cada any. Però no hem d'oblidar que el públic l'hem de tractar molt bé. Si comencéssim a fer baixar la qualitat dels espectacles, això acabaria repercutint en l'assistència. Certament és un moment delicat.

—Veient aquesta situació, podríem parlar del teatre com un nou pilar de l'economia?

—Potser sí. Em demano per què als rètols de les autopistes que indiquen les característiques de cada ciutat, en el cas de Barcelona, no hi apareix la caràtula del teatre. Trobo que, culturalment, és un àmbit que mereix aquesta atenció. La ciutat té 1.900.000 habitants i 2.600.000 espectadors per temporada: són xifres tan exageradament desproporcionades que em pregunto com pot ser que des de

JORDI PLAY

les institucions no es potenciï això. La marca Teatre Català és una marca que funciona, ja no a l'àmbit estatal, sinó a l'internacional. Quan fèiem espectacles d'aquí a fora, a final dels 80, érem “autores españoles”. I jo mateix, des de fa deu anys, sóc “autor català”, “die katalanische Autor”, a Alemanya. La frontera és a l'any 92. Amb la Barcelona olímpica, la ciutat es va donar a conèixer al món. Allà ja vam poder dir amb altaveu que la nostra llengua d'origen és el català, que formem part de l'estat espanyol, però que ens considerem autors

Sergi Belbel dirigeix el Teatre Nacional de Catalunya des del 2005.

catalans perquè escrivim en català. La marca Teatre Català es podria potenciar molt més.

—**Així doncs, creieu fermament en una Barcelona, ciutat del teatre?**

—Absolutament. Però sembla com si ens hagués de fer vergonya estar orgullosos d'allò que tenim, perquè sembla que les coses que aconseguim sempre estan malament. Diria que Barcelona és de les poques ciutats d'Europa que no té un teatre municipal; un Teatre de Barcelona. La marca Barcelona, i la marca Teatre Català comencen a tenir

poder internacionalment, i no es fa res per consolidar-les. Després veus països tan petits com el nostre, o fins i tot més, que sí que estan orgullosos d'allò que tenen. Dinamarca, per exemple, que són sis milions i encara tenen una llengua més minoritària que el català. Doncs allà, de manera natural, estan orgullosos d'allò que tenen. Aquí hi ha aquest mal una mica endogàmic de l'autoodi, i molt poc orgull cap a nosaltres mateixos. Sembla que tenir aquest orgull hagi de ser negatiu. També són les conseqüències d'un país que no té estat, d'una

cultura que no sap on situar-se i d'un encaix en una realitat molt complexa, tant política com social.

—**El teatre públic, en comparació amb el privat, té uns objectius marcats: entre més, garantir la qualitat mitjana del teatre del país, donar a conèixer la cultura catalana, recuperar i potenciar el patrimoni teatral català i actuar com a plataforma de nous creadors del país. Es van complint satisfactòriament, aquests objectius?**

—Fem una feina important de recuperació de materials inèdits. Passa que

Sergi Belbel és optimista respecte a la situació del teatre a Catalunya.

JORDI PLAY

el TNC no és un teatre de repertori. M'explico: el TNC no té una companyia estable d'actors. Tenir una companyia d'aquestes característiques permet d'engrossir enormement la producció i, per tant, ampliar el ventall temàtic. Nosaltres no podem fer repertori, per falta de pressupost, però també per falta de tradició.

—**En algun moment us heu proposat d'incorporar el teatre de repertori al TNC?**

—Molt als orígens, i va ser molt criticat. És una via de futur, tot i que actualment està en crisi a tot Europa excepte a Alemanya, perquè allà disposen d'uns

pressupostos realment potents. Amb el teatre de repertori pots fer un dilluns Sagarra, dimarts Espriu i dimecres Shakespeare. Nosaltres estem limitats a un nombre determinat de representacions, que varia entre 16 i 24, ara més aviat 16, arran de la crisi. Aquest nombre de representacions es divideix en percentatges d'obres de dramaturgs catalans vius, morts, autors universals clàssics i autors universals contemporanis. Treballo amb un consell d'assessorament format per experts en els diversos àmbits de què tractem. La tria de les obres es fa d'acord amb l'actualitat, amb criteris absolutament culturals, i d'acord amb

la funció que ha de complir el teatre públic: rescatar clàssics que l'espectador no coneix —com va ser *La Dama de Reus* de la temporada passada—, revisitar determinats clàssics amb un nou esperit —com *L'Auca del Senyor Esteve*— i repescar materials que la gent té oblidats.

—**Considerereu arriscada la programació del Nacional?**

—Per a mi és eclèctica. I de fet em demanen això. Hi ha risc, però també hi ha tradició. Hi ha innovació, però també classicisme. Quan ens comparen amb el Lliure, sobretot, se sol parlar del contemporani i del clàssic. No és ben bé així, perquè el Lliure també fa clàssics, i nosaltres també fem contemporanis. De tota manera, sí que va bé aquesta diferenciació, perquè així l'espectador visualitza que les propostes més arriscades, innovadores, de director, són al Lliure i les propostes més d'autor, de paraula, de text, de tradició, les pots veure al TNC. Trencar aquesta dinàmica també va bé de tant en tant per a dir a l'espectador que des d'aquí també podem fer una modernitat, però a la modernitat per modernitat tampoc no hi trobo sentit. Com tot, un producte cultural és exposat a opinions diferents però també a la seva qualitat. Moltes vegades es posa l'etiqueta de *clàssic* despectivament, i jo trobo que no ha de ser així. He vist propostes d'allò més clàssiques que m'han encantat i *modernors* que m'han posat els cabells de punta. També he vist lectures modernes que m'han sadollat de plaer, i lectures clàssiques que he trobat antigues i passades de moda. Com tot, sempre s'ha de trobar el punt d'equilibri.

Presentacions del nou espectacle d'Albena:

- 8 i 9 de maig: L'Horta
- 14 de maig: Benifaïó
- 15 de maig: Puçol
- 21 de maig: L'Alcúdia
- 28 de maig: Picassent

Carles Alberola
Alfred Picó

ALBENA
TEATRE

Que tinguem sort!

Escrit i dirigit per Carles Alberola

www.albenateatre.com

—**Alguns membres de l'Associació d'Actors i Directors Professionals de Catalunya (AADPC) opinen que l'impuls de nous creadors des del TNC no es compleix prou. És cert?**

—Hi tenim un projecte dedicat íntegrament; el projecte T6, de dramaturgia contemporània. Els autors, sis per temporada, tenen al voltant de trenta anys, i produïm els sis espectacles cada temporada. Quan l'expliquem a Europa ni se'l creuen, d'agosarat que els sembla. Va ser molt criticat a l'inici, a la temporada 2002-2003, però vam anar endavant. Ja hi ha hagut sis edicions. Per tant, pel T6 ja hi han passat 36 autors. Vull dir que, malgrat les crítiques i les mancances, si un país dona de cop una generació amb sis autors de teatre de la mateixa edat, potser les coses no hi van tan malament.

—**El mateix col·lectiu ha parlat d'endogàmia, pel fet que, tot i que la producció del TNC és prou àmplia, hi ha un seguit d'actors que són gairebé una constant de la casa. Quins són els criteris de selecció dels actors?**

—Ens ho diuen molt. És un aspecte molt complex de tractar perquè en matèria artística no hi ha una matemàtica exacta; sempre et regiràs per criteris subjectius i, per tant, és un terreny incert. Jo, com a director, trio els directors escènics, i evidentment n'hi ha uns amb qui tinc complicitat artística i hi repeteixo més sovint. També arriben propostes de directors amb qui no tinc aquesta complicitat, però si la idea és bona i lliga amb la programació del Nacional es porta a terme. D'aquests n'hi ha molts, i cada temporada es renoven. És el director de cada obra, que tria amb quina companyia vol treballar. Per tant, els criteris de selecció recauen en els mateixos directors escènics, que tenen llibertat total de decidir repartiment. La mateixa complicitat que jo tinc amb els directors, ells la volen amb el seu equip d'actors. Els projectes artístics demanen complicitat.

—**I els criteris pel que fa a la tria del director d'un teatre públic?**

—A mi em va designar l'anterior conseller, i ja no puc optar a la reelecció. Em sembla que, amb vista a la pròxima candidatura, faran un concurs públic. El TNC pertany al govern. Per tant, és el govern, que haurà de dissenyar la manera de funcionar del teatre. Si s'hagués fet concurs públic jo no seria aquí; no m'hi hauria presentat mai.

—**Per què?**

—No era una de les meves aspiracions. M'ho van proposar i vaig acceptar-ho, però no per vocació. Jo mai no he volgut dirigir el Teatre Nacional. El compromís amb la gent de la casa que jo tenia era tan gran que dir que no em semblava una ofensa als meus companys, també per sentit de país. Encara més, la meua carrera individual ha resultat perjudicada essent director del Nacional; m'he limitat a un nombre d'espectacles perquè he signat un contracte d'exclusivitat total amb el teatre. No he pogut escriure amb el meu ritme habitual. Per tant, aquests quatre anys que hi he dedicat i els tres que em queden he anat contra mi mateix.

—**El sector privat és més present, intervé de manera cada vegada més activa. En quin estat es troben les relacions entre privat i públic?**

—Millors que mai. Ens expliquem tot allò que fem i no ens amaguem res. Un exemple actual: el privat havia comprat una obra, però, després d'una

valoració econòmica, van veure que no podien dur a terme el projecte. Em van exposar que creien que era un material d'interès públic, però insostenible per a ells, i finalment la farem nosaltres. No puc revelar encara el projecte, però se sabrà aviat. Aquesta és una part de la complementació del teatre públic. Fer arribar el teatre nacional popular al màxim de gent possible també és una prioritat nostra, però no amb un sentit comercial, sinó cultural. Aquestes són les relacions que s'han de tenir amb el privat.

—**Quins són els futurs reptes del teatre de Catalunya?**

—El primer mantenir-se, i el segon créixer. Mirar de captar nous espectadors i no abaixar mai la guàrdia. Crec que hi ha una gran feina a fer. Nosaltres, des del TNC, ho intentem, sobretot quant al públic jove. És bàsic. I, finalment, formar, en el sentit de crear una afecció consolidada i fidel.

Maria Junyent

PREMI TEATRE PRINCIPAL DE TEXTS DRAMÀTICS

La Fundació Teatre Principal de Palma ha convocat una nova edició del Premi Teatre Principal de texts dramàtics.

Com en anys anteriors, les obres han de ser escrites en llengua catalana i el certamen és obert a tots els autors.

El premi únic és de 6.000 euros.

El termini de presentació d'obres acaba el 2 de juliol de 2010 a les 14 hores a les oficines del Teatre Principal.